

نامه سردبیر

آرتور گوپینو انسان‌شناس معروف فرانسوی سال‌های ۱۸۵۵ تا ۱۸۵۸ میلادی را در ایران گذرانده و سفرنامه جالبی دارد که اطلاعات قابل توجهی در مورد ایران و مردم آن روز به ما می‌دهد. در این سرمقاله، مشاهدات وی از خلاقیت و تقلید در بین صنعتگران ایرانی را ارائه می‌کنیم:

کارگران صنعتی ایرانی همواره مردمی لایق، باهوش و زحمت‌کش هستند ولی طرز زحمت کشیدن آنها مطابق اسلوب خودشان است؛ به این طریق که در اروپا یک کارگر همین که وارد کارخانه شده مدت هشت و حتی تا ده و بلکه دوازده ساعت با نهایت سرعت کار می‌کند به طوری که می‌توان گفت از لحاظ کار شبیه به ماشین خویش می‌باشد ولی کارگر ایرانی باطمینان کار می‌کند و هر روز خصوصاً در روزهای تابستان، پنج تا شش ساعت استراحت می‌نماید و هرگز خود را ملزم نمی‌داند که در روز و ساعت معین کار خود را تحویل دهد.

کارگران اروپایی هر یک در کار معینی تخصص دارند به طوری که غیر از آن، کار دیگری از دست‌شان ساخته نیست. لیکن در ایران، اصل تخصص به این ترتیب وجود ندارد و نتیجه این می‌شود که کارگر ایرانی نمی‌تواند به سرعت کارگر اروپایی کار بکند و به مقدار زیاد مصنوع بیرون بدهد ولی همواره با شغف و اشتیاق مخصوص، به کارهای جدیدی که تاکنون نکرده مشغول می‌شود.

یکی از کارهایی که کارگران ایرانی خیلی دوست دارند این است که از روی نمونه کارهای اروپایی مصنوعات تهیه نمایند و من صندلی‌ها، میزها و پنجره‌ها و طارمی‌هایی را مشاهده کردم که عیناً نظیر نمونه‌های اروپایی توسط کارگران ایرانی ساخته شده بود در صورتی که کارگران مزبور به هیچ وجه سابقه‌ای در ساختن این‌گونه اشیاء نداشتند و این نخستین مرتبه بود که چنین چیزهایی می‌ساختند. در شیراز و اصفهان چاقوهایی می‌سازند که عیناً نظیر چاقوهای انگلستان است و به قدری در ساختن این چاقوها مهارت دارند که شخص دچار حیرت می‌شود جالب آنکه کلمه لندن هم روی تیغه آن حک شده است!

ولی یک نکته هست و آن اینکه کارگر ایرانی به همان اندازه که خوش‌ذوق می‌باشد به همان شدت نیز فاقد پشتکار است. اگر تقلید صنایع اروپایی در میان باشد کارگران ایرانی به صنایعی می‌پردازند که تقلید در آن آسان باشد و گرنه صنایعی که نیازمند زحمت و پشتکار است به هیچ وجه مورد توجه کارگر ایرانی قرار نمی‌گیرد. به همین جهت است که با وجود ذوق و تفنن کارگر ایرانی، تاکنون ماشین‌آلات در ایران ساخته نشده‌اند زیرا ساختن ماشین نیازمند مقاومت و پشتکار بسیاری است و این، کارگر ایرانی را خسته می‌نماید.

نکته دیگر این است که شما اگر مزد کارگر ایرانی را پیش‌بردارید هرگز اطمینان نخواهید داشت که کار شما را در زمان وعده‌شده تحویل بدهد و حتی ممکن است در نتیجه این عمل و چون مزد خود را پیش‌خور کرده موضوع کار از بین برود!